

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

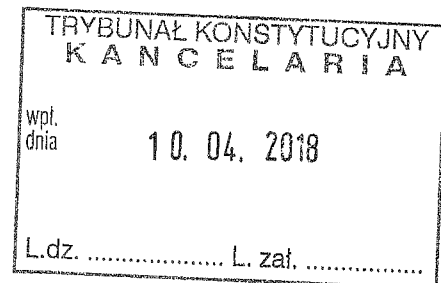
Warszawa, 9/04/2018

II.510.360.2016.MH

Trybunał Konstytucyjny

Warszawa

Sygn. akt K 27/16

Pismo procesowe

Na podstawie art. 56 ust. 2 pkt 1 oraz ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) cofam wnioszek Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 6 maja 2016 r. (sygn. akt K 27/16) i wnoszę o umorzenie postępowania (art. 59 ust. 1 pkt 1 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym).

Uzasadnienie

W dniu 16 maja 2016 r. Prezes Trybunału Konstytucyjnego poinformował Rzecznika Praw Obywatelskich o wszczęciu postępowania w niniejszej sprawie oraz o tym, że sprawa zostanie rozpoznana przez Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie.

Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 stycznia 2017 r. o zmianie składu orzekającego w miejsce pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego został

wyznaczony skład pięcioosobowy oraz wyznaczono do składu dwie osoby nieuprawnione do orzekania: Mariusza Muszyńskiego oraz Lecha Morawskiego.

W tym kontekście aktualność zachowują uwagi Rzecznika Praw Obywatelskich przedstawione w piśmie z dnia 11 września 2017 r. w sprawie o sygn. akt K 9/16. Rzecznik zwrócił tam uwagę na brak podstawy prawnej do dokonania takiej zmiany składu orzekającego. Z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) wynika bowiem, że czynności procesowe dokonane w postępowaniach wszczętych i niezakończonych przed wejściem w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) pozostają w mocy. Oznacza to, że w niniejszej sprawie w mocy pozostawało także zarządzenie o wyznaczeniu pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego.

Żaden przepis ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym nie uprawnia do dokonywania dowolnej zmiany już wyznaczonego składu orzekającego w sprawie. Z art. 38 ust. 1 tej ustawy wynika, że sędziów Trybunału do składu orzekającego, w tym przewodniczącego składu i sędziego sprawozdawcę, wyznacza Prezes Trybunału według kolejności alfabetycznej uwzględniając przy tym rodzaje, liczbę oraz kolejność wpływu spraw do Trybunału. Prezes Trybunału w uzasadnionych przypadkach, zwłaszcza ze względu na przedmiot rozpoznawanej sprawy, może wyznaczyć sędziego sprawozdawcę, odstępując od tych kryteriów (art. 38 ust. 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym). Wskazane uprawnienia Prezesa Trybunału nie obejmują jednak zmiany składu orzekającego, a więc sytuacji, gdy skład ów już został uprzednio wyznaczony. W takim przypadku, a więc gdy skład jest już wyznaczony, uprawnienie Prezesa Trybunału aktualizuje się jedynie w przypadkach opisanych prawem (wygaśnięcie mandatu sędziego – art. 18 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego – Dz. U. poz. 2073; wyłączenie sędziego – art. 39-41 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym).

Skład orzekający w niniejszej sprawie ulegał dalszym zmianom. O ile oczywistością była konieczność wyznaczenia sędziego w miejsce Lecha Morawskiego, który zmarł w dniu 12 lipca 2017 r., o tyle z nieujawnionych Wnioskodawcy przyczyn od orzekania w niniejszej sprawie odsunięte zostały Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz oraz Małgorzata Pyziak-Szafnicka. Na ich miejsce do składu orzekającego dokooptowani zostali Julia Przyłębska, Andrzej Zielonacki i Michał Warciński. W składzie pozostali Zbigniew Jędrzejewski jako sprawozdawca oraz Mariusz Muszyński.

W efekcie ww. zmian, w niniejszej sprawie występuje przypadek składu sądu sprzecznego z przepisami prawa, tj. sytuacja, gdy znajduje się w nim osoba nieuprawniona (por. „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz”, t. 1 pod red. M. Manowskiej, LexisNexis, Warszawa 2011, s. 713). Ta okoliczność zachodzi, gdyż skład Trybunału Konstytucyjnego jest sprzeczny z prawem najwyższej rangi, tj. Konstytucją RP.

Uchwałami z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego zostali wybrani na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego: Mariusz Muszyński (M.P. poz. 1184), Lech Morawski (M. P. poz. 1183) oraz Henryk Cioch (M. P. poz. 1182). Uchwały te stanowiły próbę wyboru przez Sejm VIII kadencji M. Muszyńskiego, H. Ciocha oraz L. Morawskiego na sędziów Trybunału Konstytucyjnego na obsadzone już prawidłowo stanowisko sędziowskie. Uchwałą z dnia z dnia 15 września 2017 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (M.P. poz. 873) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie art. 194 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 2 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2073) i art. 31 ust. 1 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, wybrał w miejsce zmarłego Lecha Morawskiego - Justyna Piskorskiego.

Uchwałą z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego (M.P. poz. 134) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie art. 194 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 2 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2073) i art. 31 ust. 1 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, wybrał w miejsce zmarłego Henryka Ciocha – Jarosława Wyrembaka.

Prawidłowość wyboru przez Sejm VII kadencji trzech sędziów Trybunału Konstytucyjnego wymienionych w uchwałach z dnia 8 października 2015 r. w sprawie powołania sędziów Trybunału Konstytucyjnego (M. P. poz. 1038-1040) i rozpoczynających kadencję w dniu 7 listopada 2015 r. została czterokrotnie potwierdzona w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (wyrok z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. akt K 34/15; wyrok z dnia 9 marca 2016 r., sygn. akt K 47/15; wyrok z dnia 11 sierpnia 2016 r., sygn. akt K 39/16; postanowienie z dnia 7 stycznia 2016 r., sygn. akt U 8/15).

W wyroku z dnia 3 grudnia 2015 r. (sygn. akt K 34/15) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że o statusie sędziego Trybunału należy mówić już w momencie zakończenia procedury wyboru kandydata na sędziego przez Sejm, co w tym przypadku nastąpiło w dniu 8 października 2015 r. Trybunał Konstytucyjny podkreślił również, że uchwała Sejmu w tej sprawie jest definitywna i nie podlega wzruszeniu. W rezultacie Sejm nie może odwołać swojego wyboru, unieważnić go, stwierdzić jego bezprzedmiotowości bądź *post factum* go konwalidować.

W świetle art. 194 ust. 1 Konstytucji RP kompetencja Sejmu do wyboru sędziego aktualizuje się zaś jedynie wówczas, gdy istnieje wolne stanowisko sędziowskie wymagające obsadzenia. Skoro więc kadencja sędziów wybranych w dniu 8 października 2015 r. dopiero rozpoczynała swój bieg, to Sejm w ogóle nie mógł korzystać z kompetencji określonej w art. 194 ust. 1 Konstytucji RP ani przy wyborze Mariusza Muszyńskiego, Henryka Ciocha, Lecha Morawskiego, czy też później przy wyborze Justyna Piskorskiego i Jarosława Wyrembaka. Potwierdził to Trybunał Konstytucyjny w wymienionych orzeczeniach, a orzeczenia te mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (art. 190 ust. 1 Konstytucji RP). Mocą ustawy nie może zostać bowiem derogowany art. 194 ust. 1 Konstytucji RP, według którego Trybunał Konstytucyjny składa się z 15 sędziów. Słusznie wskazuje się (por. M. Florczak-Wątor, P. Mikuli, „A jednak premier nie miała racji”, Rzeczpospolita z dnia 28 grudnia 2017 r., A19), że „(...) Sejm nie ma kompetencji do wyboru dowolnej liczby sędziów TK. Może ich wybrać tylko 15, niezależnie od tego, czy prezydent przyjmie ślubowanie czy nie. Wybór sędziów TK i przyjęcie ślubowania to dwie różne kompetencje przysługujące dwóm różnym organom, a legalność ich działania wymaga oceny odrębnej i niezależnej. Każdy wybrany przez Sejm ponad liczbę sędziów TK wskazaną w konstytucji nie jest sędzią TK, bo Sejm nie ma kompetencji do jej wyboru, jeśli

kadencja wcześniej wybranego sędziego TK nie dobiega końca lub nie doszło do wygaśnięcia jego mandatu przed upływem kadencji.” Nie zmienia tego fakt, że w art. 18 pkt 2 i art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz.2074) ustawodawca podjął kolejną próbę zmiany obsady Trybunału Konstytucyjnego poprzez pominięcie sędziów, którzy zostali prawidłowo wybrani przez Sejm VII kadencji i zastąpienia ich osobami, które zostały wybrane przez Sejm VIII kadencji wbrew Konstytucji RP, tj. na stanowiska sędziowskie już obsadzone.

Należy więc skonstatować, że Mariusz Muszyński nie został ważnie wybrany na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego, a zatem jest nieuprawniony do zasiadania w składzie orzekającym.

Okoliczność ta zmusza Rzecznika Praw Obywatelskich do cofnięcia wniosku z dnia 16 maja 2016 r. (sygn. akt K 27/16). Decyzja ta uzasadniona jest dokonanymi zmianami w składzie orzekającym Trybunału Konstytucyjnego, które nie mają podstawy prawnej w obowiązujących przepisach, a także wprowadzeniem do składu orzekającego osoby, której wybór miał miejsce z naruszeniem Konstytucji RP.

Jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego (postanowienie SN z 17 listopada 2005 r., I CK 298/05), w takich przypadkach możemy mieć do czynienia z orzeczeniami nieistniejącymi (*sententia non existens*). Jak wynika z powołanego postanowienia SN: „Pojęciem wyroków nieistniejących obejmuje się na ogół tylko takie wyroki, które wydane zostały przez osoby nieuprawnione (niebędące sędziami), wydane bez żadnego postępowania (w nieistniejących procesach) i wyroki pozbawione zasadniczych cech, które według ustawy powinien posiadać wyrok (np. niezawierające żadnego rozstrzygnięcia lub których sentencji skład sądu nie podpisał)”. Taka sytuacja może skutkować chaosem prawnym, a wydane orzeczenia mogą być kwestionowane przez pełnomocników stron także w procesach przed sądami europejskimi, skoro ukształtowanie składu orzekającego nie realizuje zaleceń Komisji Europejskiej (ostatnio zalecenie z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie praworządności w Polsce uzupełniające zalecenia Komisji (UE) 2016/1374, (UE) 2017/146 i (UE) 2017/1520), że „trzech sędziów wybranych przez Sejm nowej kadencji bez

ważnej podstawy prawnej nie może orzekać, dopóki nie zostaną wybrani zgodnie z prawem.”

Mając na uwadze powyższe, wnoszę jak w petitum.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'B. G. G.', written in a cursive style.